

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/04-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Mazáka a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti Ing. M. S., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. J. F., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. S. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. M. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ing. M. S. p r i z n á v a úhradu trov konania vo výške 10 794 Sk (slovom desaťtisíc sedemstodeväťdesiatštyri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. augusta 2004 doručená sťažnosť Ing. M. S., bytom B., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. F., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní sp. zn. 11 C 143/98, ktoré začalo 24. novembra 1998; v tomto konaní je sťažovateľ odporcom.

Sťažovateľ uplatnil sťažnosť na prietahy v konaní u predsedu okresného súdu podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ od ústavného súdu požaduje vydať tento nález:

„1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 11 C 143/98 porušil právo p. Ing. M. S., aby jeho vec bola prerokovaná bez zbytočných prietáhov, ktoré zaručuje čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 11 C 143/98 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. *Ing. M. S., trvale bytom: B., priznáva primerané peňažné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk (slovom jednostotísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť p. Ing. M. S. trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. F. č.: ... vedený vo VÚB, a. s. – Bratislava - centrum.“.*

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti 24. augusta 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľa a okresný súd, aby ústavnému súdu oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd tiež na to, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Sťažovateľ aj okresný súd oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Okresný súd oznámil k sťažnosti nasledovné:

„Návrh na začatie konania bol doručený Okresnému súdu Bratislava I dňa 24. 11. 1998. Vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie JUDr. E. H. Podaním doručeným súdu dňa 4. 1. 1999 oznámil odporca prerušenie správneho konania.

Dňa 20. 1. 1999 navrhovateľ podal návrh na vydanie predbežného opatrenia. Uznesením sp. zn. 11 C 143/98-28 zo dňa 18. 10. 1999 právoplatným 10. 11. 1999 súd o návrhu na nariadení predbežného opatrenia rozhodol.

Odporca dňa 29. 10. 1999 požiadal o vytýčenie termínu pojednávania. Termín bol stanovený na deň 23. 3. 2000. Z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne zastupujúca sudkyňa odročila pojednávanie na deň 11. 5. 2000.

Na stanovený termín pojednávania sa navrhovateľka nedostavila, neúčast' ospravedlnila z dôvodu práceneschopnosti. Pojednávanie súd odročil na deň 19. 6. 2000.

Navrhovateľka upresnila návrh podaním doručeným súdu dňa 15. 6. 2000. Na pojednávaní konanom dňa 19. 6. 2004 požiadal právny zástupca odporcu o odročenie

a poskytnutie času na vyjadrenie sa k podaniu navrhovateľky a pokúsia sa vec vyriešiť mimosúdnu cestou. Termín bol daný na deň 29. 6. 2004, (správne 2000, pozn.).

Na pojednávaní účastníci oznámili súdu, že k mimosúdnej dohode nedošlo a za účelom ohliadky predmetných objektov na ul. Porubského v Bratislave súd stanovil termín ohliadky na deň 17. 7. 2000.

Po vykonaní ohliadky bol stanovený termín pojednávania na deň 28. 9. 2000. Odporca dňa 17. 7. 2000 založil do spisu technickú správu statika č. 115/97.

Na pojednávaní konanom dňa 28. 9. 2000 súd vykonal dokazovanie v súlade s Občianskym súdnym poriadkom a z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania odročil termín pojednávania na neurčito.

Uznesením sp. zn. 11 C 143/98-69 zo dňa 1. 12. 2000 súd ustanovil znalca z odboru stavebníctvo - oceňovanie nehnuteľností p. B. A., uznesením sp. zn. 11 C 134/98-70 zo dňa 1. 12. 2000 znalca Ing. M. Š. z odboru stavebníctvo – pozemné stavby a statika uznesením sp. zn. 11 C 143/98-71 zo dňa 1. 12. 2000 znalca Ing. P. K. z odboru stavebníctvo, za účelom vyhotovenia znaleckého posudku.

Podaním doručeným súdu dňa 16. 1. 2001 odporca žiadal zodpovedať na položené otázky znalcom.

Znalec Ing. M. Š. listom doručeným súdu dňa 24. 1. 2001 oznámil súdu, že nie je možné sa skontaktovať s účastníkmi konania a požiadal o súčinnosť súd.

Navrhovateľka dňa 24. 1. 2001 doručila súdu odvolanie proti uzneseniam o ustanovení súdnych znalcov.

Súdny znalec Ing. B. A. listom doručeným súdu dňa 26. 1. 2001 oznámil, že navrhovateľka mu ústne oznámila, že si nepraje súdneho znalca a že podala odvolanie. Vrátil súdu uznesenie a požiadal o ďalšie pokyny.

Dňa 26. 1. 2001 odporca zložil preddavok na znalca.

Konajúca sudkyňa dňa 26. 1. 2001 dala pokyn civilnej kancelárii na doručenie odvolania v súlade s O. s. p. a predloženie predkladacej správy pre Krajský súd v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní. Navrhovateľka dňa 30. 1. 2001 doručila súdu doplnenie odvolania. Dňa 8. 2. 2001 odporca doručil súdu vyjadrenie k odvolaniu.

Po nástupe zákonnej sudkyne JUDr. E. H. na materskú dovolenku oddelenie 11 C bolo pridelené novej zákonnej sudkyňi JUDr. A. P. v súlade s Rozvrhom práce na rok 2002 (Dodatok č. 2).

Dňa 27. 3. 2002 požiadala sudkyňa kanceláriu o realizáciu poslednej úpravy sudkyne a predloženie spisu. Vec bola predložená Krajskému súdu v Bratislave dňa 8. 4. 2002.

Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 15 Co 159/02, 15 Co 208/02 a 15 Co 209/02-107 zo dňa 27. 8. 2002 právoplatným dňa 17. 10. 2002 odvolanie navrhovateľky voči všetkým napadnutým uzneseniam odmietol.

Dňa 9. 10. 2002 sudkyňa dala pokyn kancelárii na doručenie uznesenia. Dňa 2. 12. 2002 dala pokyn civilnej kancelárii na doručenie výzvy znalcom na doručenie znaleckého posudku.

Súdny znalec Ing. B. A. listom zo dňa 21. 5. 2003 opätovne oznámil súdu, že navrhovateľka neumožnila prístup k predmetnej nehnuteľnosti a oznámila, že si nepraje znalecký posudok.

Úpravou zo dňa 14. 7. 2003 sudkyňa urgovala vyhotovenie znaleckého posudku.

Uznesením sp. zn. 11 C 143/98-131 zo dňa 14. 7. 2003 súd priznal znalečné za vykonanie znaleckého posudku.

Dňa 19. 11. 2003 pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty (§ 53 O. s. p) žiadala sudkyňa aby v lehote 15 dní súdny znalec Ing. P. K. zaslal súdu znalecký posudok.

Súdny znalec Ing. B. A. dňa 25. 11. 2003 doručil súdu znalecký posudok spolu s vyčíslením znalečného. Uznesením sp. zn. 11 C 143/98-148 zo dňa 1. 12. 2003 právoplatným 12. 3. 2004 súd priznal znalcovi znalečné.

Listom doručeným súdu dňa 11. 3. 2004 požiadal odporca o vytýčenie termínu pojednávania.

Súdny znalec Ing. P. K. požiadal o zapožičanie súdneho spisu, ktorý mu bol doručený dňa 30. 3. 2004. Z úradného záznamu zo dňa 16. 4. 2004 vyplýva, že znalec vrátil spis bez vypracovania znaleckého posudku s odôvodnením, že požadovaný znalecký posudok nespadá do jeho špecializácie.

Zákonná sudkyňa JUDr. A. P. dňa 15. 4. 2004 nastúpila na stáž na NS SR s predpokladaným dňom návratu 1. 1. 2005. Z uvedeného dôvodu oddelenie 11 C vybavuje

v súlade s platným Rozvrhom práce na rok 2004 zastupujúca sudkyňa JUDr. D. K. popri svojom oddelení 21 C (stav vecí v oddelení 11 C cca 187 a v oddelení 21 C cca 689) a priebežnom mesačnom nápade nových vecí.

Uznesením sp. zn. 11 C 143/98 zo dňa 21. 9. 2004 súd zmenil uznesenie sp. zn. 11 C 143/98-71 zo dňa 1. 12. 2000 a vykonaním znaleckého úkonu poveril súdnu znalkyňu Ing. K. P. CSc. Na základe úpravy zo dňa 22. 9. 2004 súd požiadal Mestskú časť Bratislava Staré mesto stavebný odbor o zapožičanie spisového materiálu týkajúceho sa umiestnenia a stavebného povolenia nadstavby rodinného domu na ul. Porubského č. 7 v Bratislave.

Vzhľadom na kritické personálne obsadenie sudcov na občianskoprávnom úseku Okresného súdu Bratislava I nie je možné pridelenie dočasne neobsadeného oddelenia inému sudcovi. Poddimenzovaný stav sudcov k dnešnému dňu pretrváva, o čom bol informovaný minister spravodlivosti SR ako i vedenie Krajského súdu v Bratislave. V súlade so zák. č. 385/2000 Z. z. v znení noviel k dnešnému dňu výberové konanie na obsadenie voľného miesta sudcu vyhlásené nebolo.

Vo veci musím konštatovať, že objektívny prieťah v konaní bol zavinený navrhovateľkou, ktorá neposkytla požadovanú súčinnosť pri znaleckom dokazovaní, ktoré je nevyhnutné vzhľadom na predmet konania. Subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne či zákonnej zastupujúcej sudkyne som nezistila.

Ctený ÚS SR dovoľujem si Vás požiadať, aby boli vzaté uvedené skutočnosti na vedomie a nebolo sťažovateľovi priznané finančné zadošťučinenie a to z dôvodu, že k zavinenému prieťahu v konaní zo strany konajúcich sudcov nedošlo a na konanie súdu v predmetnej veci mali vplyv objektívne skutočnosti (nečinnosť navrhovateľky a pretrvávajúci nízky počet sudcov tunajšieho súdu).“.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 143/98 zistil v zásade obdobné skutočnosti, aké uviedol vo svojom vyjadrení okresný súd.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/98). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje aj povahu prejednáwanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom zistil ústavný súd tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd z vyjadrenia okresného súdu a z predloženého spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98 ide o ochranu vlastníckeho práva, pričom v tomto konaní je sťažovateľ v postavení odporcu. Podľa názoru ústavného súdu ide o konanie, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, ktoré právne zložitost' nie je, avšak jeho faktickú zložitost' nemožno vylúčiť, pretože odborné posúdenie veci si často vyžaduje vypracovanie znaleckých posudkov. V danom prípade práve táto skutočnosť ovplyvnila faktickú zložitost' veci. Podľa názoru ústavného súdu napriek uznaniu určitej skutkovej zložitosti veci nebola to len skutková zložitost' veci, ktorá má za následok šesťročné trvanie namietaného konania.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu sp. zn. 11 C 143/98, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Sťažovateľ má v namietanom konaní postavenie odporcu a v tomto postavení hodnotí ústavný súd jeho správanie ako aktívne a súčinnosťné, pretože v akceptovateľnom čase reagoval vždy na všetky výzvy súdu a sám aktívne opakovane žiadal o pokračovanie v konaní.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či došlo ku zbytočným prietáhom v konaní, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

Okresný súd koná vo veci od podania návrhu 18. novembra 1998, pričom do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu vo veci neurobil, s výnimkou rozhodnutia o predbežnom opatrení, žiadne meritórne rozhodnutie. V rokoch 1998 - 1999 rozhodoval len o predbežnom opatrení navrhovateľky. V rokoch 1999 - 2000 okresný súd nariadil spolu päť pojednávanií, z ktorých sa reálne uskutočnilo len jedno, a to 28. septembra 2000, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie a z dôvodu potreby znaleckého dokazovania, ktoré nariadil, odročil termín pojednávania na neurčito. Od tohto dátumu sa okresný súd zaoberal len otázkami spojenými s ustanovovaním znalcov a získavaním znaleckých posudkov (celý rok 2003), kde napriek tomu, že bolo potrebné (z dôvodu podania odvolania navrhovateľkou proti ustanoveniu znalcov), aby o odvolaní rozhodoval krajský súd, je podľa názoru ústavného súdu konanie poznamenané zbytočnými prietáhami v konaní, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu pri vykonávaní znaleckého dokazovania bol poznačený nečinnosťou, resp. nesústreďenými úkonmi, ktoré vo svojom súhrne viedli k tomu, že znalecké dokazovanie sa vykonávalo viac ako tri roky bez toho, aby sa získal skutkový základ pre rozhodnutie vo veci samej. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 143/98 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

V nadväznosti na rozhodnutie o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa ústavný súd zaoberal aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 11 C 143/98 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk z dôvodu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 30 000 Sk zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľa

za ujmu, ktorú utrpel. Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. F. v konaní pred ústavným súdom, ktoré ústavný súd priznal v sume, ktorú právny zástupca vyčíslil, a to za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2004 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, zvýšenej o príslušný režijný paušál a 19 % DPH (z priznanej sumy za úkony právnej pomoci).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2004